

**Janusz Śniadek, przewodniczący
Komisji Krajowej NSZZ
„Solidarność”**

Ziemia białostocka, rodzinne strony Księdza Jerzego Popiełuszki, to było najlepsze miejsce dla zorganizowania KZD, zwłaszcza w przededniu 25 rocznicy męczeńskiej śmierci naszego kapelana. Dla delegatów było to piękne i wzruszające nawiązanie, a dla obserwatorów z zewnątrz przypomnienie jakie są korzenie „Solidarności”, z czyjego nauczania czerpie mądrość i siłę.

Był to bardzo pracowity Zjazd, na którym podjęto szereg istotnych uchwał i stanowisk. Zachęcam do ich lektury, bo wyznaczają kierunek naszej aktywności na najbliższą przyszłość. Delegaci potwierdzili, że dwa sztandarowe działania NSZZ „Solidarność”: Krajowe Dni Protestów i akcja „Zorganizowani mają lepiej” – to ważne dla związku przedsięwzięcia które trzeba kontynuować.

Na zjeździe po raz pierwszy sięgnęliśmy do formuły równoległych dyskusji panelowych. Spotkania panelowe i pierwsze wnioski w zupełności potwierdziły konieczność takiej formy wewnętrznej debaty w kluczowych dla „Solidarności” sprawach. Komisja Krajowa będzie taką dyskusję kontynuować.

XXIII Krajowy Zjazd Delegatów w Białymstoku przejdzie do historii jako owocny i dobrze zorganizowany. Koledzy i Koleżanki z Regionu Podlaskiego z Józkiem Mozolewskim na czele wysoko postawili poprzeczkę organizatorom następnych KZD. Serdecznie im za to dziękuję i gratuluję.

Podczas obrad ostatniego Krajowego Zjazdu Delegatów odbyły się trzy dyskusje panelowe z udziałem ekspertów – 1. NSZZ „Solidarność” – organizacja, struktura i rozwój wobec oczekiwań pracowników. 2. NSZZ „Solidarność” do społecznej gospodarki rynkowej. 3. NSZZ „Solidarność” warunkiem budowy społeczeństwa obywatelskiego.

W dzisiejszym Serwisie tematycznym omawiamy drugi panel, który zaowocował m.in. Uchwałą nr 15 KZD. Wystąpienia wprowadzające przedstawili: Ewa Tomaszewska, Ryszard Bugaj i Stephan Portet, a moderatorem był Jacek Rybicki. Zasadniczą tezą debaty i późniejszej uchwały było stwierdzenie, iż Państwo Polskie nie realizuje Art.20 Konstytucji.

Konstytucja RP

Art. 2. Rzeczpospolita Polska jest demokratycznym państwem prawnym, urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej.

Art. 12. Rzeczpospolita Polska zapewnia wolność tworzenia i działania związków zawodowych, organizacji społeczno-zawodowych rolników, stowarzyszeń, ruchów obywatelskich, innych dobrowolnych zrzeszeń oraz fundacji.

Art.20 "Społeczna gospodarka rynkowa, oparta na wolności działalności gospodarczej, własności prywatnej oraz solidarności, dialogu i współpracy partnerów społecznych stanowi podstawę ustroju gospodarczego Rzeczypospolitej Polskiej".

Art. 24. Praca znajduje się pod ochroną Rzeczypospolitej Polskiej. Państwo sprawuje nadzór nad warunkami wykonywania pracy.

Z deklaracji programowej NSZZ „S”

/.../W centrum tego programu znajduje się pełnosprawnym, pełny udział w życiu społecznym. /.../

pracownik, który ma zagwarantowaną swobodę korzystania ze wszystkich podstawowych praw człowieka i praw socjalnych, wśród których **prawo do wolności i godności** wysuwają się na pierwszy plan. Szczególne miejsce wśród tych praw zajmuje **prawo do pracy**, które umożliwia realizację jego aspiracji i dzięki godziwemu wynagrodzeniu zapewnia utrzymanie jemu samemu i jego rodzinie. Korzystanie z tych praw nakłada na nas również obowiązki **działania dla dobra wspólnego i kierowania się zasadą solidarności**, aby zapewnić innym, zwłaszcza ubogim i nie-

6. O Społeczną Gospodarkę Rynkową
Gospodarka rynkowa daje szansę zaspokojenia potrzeb indywidualnych i społecznych, jednak wolny rynek pogłębia nierówności i wymaga stworzenia reguł, które zagwarantują sprawiedliwy podział dóbr i usług konieczny dla harmonijnego wzrostu ekonomicznego i społecznego. NSZZ "Solidarność" wpływa na kształt polityki społeczno -gospodarczej, aby stworzyć gospodarkę opartą na uczciwej konkurencji i tworzącą miejsca pracy dobrej jakości.

Czym charakteryzuje się społeczna gospodarka rynkowa?

Społeczna gospodarka rynkowa to takie gospodarowanie w ramach wolnorynkowego systemu gospodarczego, które pozwala utrzymać:

- wysoki wzrost gospodarczy,
- niski wskaźnik inflacji oraz
- niski poziom bezrobocia

przy jednoczesnym zapewnieniu

- dobrych warunków pracy,

- odpowiedniego systemu zabezpieczeń socjalnych,
- dostarczania dóbr publicznych na wysokim poziomie.

Ingerencja państwa w gospodarkę jest usprawiedliwiona w celu eliminowania nieefektywności wolnego rynku (stymulacja konkurencji) i jego niesprawiedliwości (polityka socjalna).

Z dyskusji panelowej

Ryszard Bugaj - społeczna gospodarka rynkowa dla rozwoju

1. /.../ Dla rozwoju gospodarczego w długim okresie jest niesłuchanie ważne, by była zachowana stabilność polityczna. /.../ tzn. żeby podział owoców wzrostu gospodarczego był względnie równy, żeby był pewien minimalny, konieczny poziom zabezpieczenia społecznego i żeby polityka gospodarcza odpowiadała mniej więcej aspiracjom obywateli.

2. /.../ Rozwój gospodarczy, jeżeli ma być sukcesem, wymaga wysokiego poziomu kapitału społecznego. Kapitał społeczny to nie innego jak zaufanie między ludźmi w procesie funkcjonowania rynku. Jest to bardzo ważne, bo niski poziom zaufania powoduje, że to, co nazywamy kosztami transakcyjnymi, jest bardzo wysokie, podraża wzrost gospodarczy. To są tezy, bardzo w ostatnich 30 latach w światowej ekonomii rozwijane. Douglas North, amerykański *guru* ekonomii instytucjonalnej, mówi nawet, że koszty transakcyjne potrafią pochłaniać we współczesnych gospodarkach połowę kosztów materialnych. Sporawa jest więc kluczowa. Polska jest krajem (to badania pokazują) o niesłuchanie niskim poziomie kapitału społecznego. Czy możemy powiedzieć w związku z tym, że dla kumulacji kapitału społecznego, który jest ważny dla rozwoju gospodarczego, nie powinien być stosowany cały szereg rozwiązań, wykraczających poza proste reguły rynkowe?

3. /.../ Rozwój gospodarczy wymaga odpowiednich warunków makroekonomicznych. Rynek pozostawiony sam sobie, jak widzimy to dzisiaj, „produkuje” niestabilność makroekonomiczną, a więc warunki makroekonomiczne nie sprzyjają rozwojowi. Postulat, który z tego wynika, to postulat pewnego rodzaju obecności regulacyjnej państwa w gospodarce.

Ewa Tomaszewska – społeczna gospodarka rynkowa to nie „rozdawnictwo”, a działanie na rzecz większej spójności społecznej.

Spółeczna gospodarka rynkowa nie oznacza „rozdawnictwa”, które przez opcję liberalną przypisywane jest każdemu działaniu, uwzględniającemu cele społeczne, a oznacza przypisywanie większej roli wspieraniu samodzielności ekonomicznej

przy zachowaniu zasady pomocniczości. Pójście w tym kierunku winno owocować poszerzaniu się klasy średniej, a zmniejszaniu grup bardzo ubogich i całkowicie nie samodzielnych ekonomicznie i grup o najwyższych dochodach. Oznacza to większą spójność społeczną. Jest ona uznawana za wartość także w Unii Europejskiej, wyraźnie wskazana w Strategii Lizbońskiej, jako jeden z jej celów. Dostęp do własności i pracy służy realizacji społecznej gospodarki rynkowej.

/.../ Z raportu OECD wynika, że dziś Polacy z grupy o najwyższych wynagrodzeniach otrzymują 14 razy więcej, niż ci z grupy o najniższych wynagrodzeniach. W Wielkiej Brytanii jest to ok. 10, w Niemczech 7,5 raza więcej, w Czechach 5,5, na Słowacji 6,1, na Węgrzech 7 razy. W Europie Polska ma największą rozpiętość wynagrodzeń. Z przykrością muszą zestawiać te dane z faktem, że gdy w Unii Europejskiej 19% dzieci dotyka niedożywienie, Polska – także w tej kwestii rekordzista – przekracza tę średnią podwójnie – wg Europejskiego Instytutu ds. Rodziny liczba dzieci w Polsce, dotkniętych niedożywieniem wynosi 38%.

Prof. Aniela Dylus: /.../ Zdecydowanie rynkowemu kierunkowi reform gospodarczych odpowiada niedookreślona sytuacja w sferze społecznej. Wskutek chaotycznej redystrybucji dochodu społecznego trudno uznać, że Polska jest państwem „urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej”, jak to zapowiada art. 2 Konstytucji RP.

/.../ Skutkiem ubocznym omawianego tu systemu solidarności nadmiernie obciążającego pracowników są bardzo wysokie koszty pracy, głównie ich części pozapłacowej. Część płacowa tych kosztów jest zaś relatywnie niska. Wysokie koszty tworzenia miejsc pracy oraz niskie wynagrodzenia powodują ucieczkę od takiej wymuszonej przez państwo niesprawiedliwej solidarności. Wysoki poziom: bezrobocia, szarej strefy i emigracji zarobkowej jest tego świadectwem.

Jeśli papierkiem lakmusowym SGR <społecznej gospodarki rynkowej> jest realizacja hasła „dobrobyt dla wszystkich”, albo przynajmniej stworzenie wszystkim równych szans osiągnięcia zamożności, to Polska daleka jest od tego ustroju. Ukształtowany w ostatnich dwóch dekadach system solidarności wyraźnie nas od niego oddala. (frag. tekstu)

Z Uchwały nr 15 XXIII KZD ws. realizacji zasad społecznej gospodarki rynkowej

Krajowy Zjazd Delegatów NSZZ "Solidarność" wzywa rząd do realizacji konstytucyjnej zasady społecznej gospodarki rynkowej (art. 20 Konstytucji RP).

Do dziś Rzeczpospolita Polska, wbrew zapisom konstytucji, nie jest dobrem wspólnym wszystkich obywateli - a dobrem wybranych i uprzywilejowanych.

/.../ Zaprzeczeniem konstytucyjnej zasady społecznej gospodarki rynkowej są w szczególności:

- brak zdefiniowanej polityki społecznej i gospodarczej;
- rosnące rozwarstwienie płacowe, powodujące poszerzanie sfery ubóstwa i biedy nawet wśród osób pracujących;
- niski poziom finansowania zabezpieczeń społecznych, szczególnie dotyczących bezrobotnych;
- niski i nieskuteczny poziom finansowania aktywnych form walki z bezrobociem;
- faktyczna prywatyzacja usług publicznych;
- znaczne ograniczenie równego dostępu do usług publicznych;

- słabość trójstronnego dialogu społecznego, spowodowana brakiem woli porozumienia przede wszystkim ze strony rządu i powtarzającymi się próbami osłabienia jednego z partnerów społecznych - związków zawodowych, w tym łamanie porozumień zawartych ze związkami zawodowymi;
- ograniczenie możliwości zawierania ponadzakładowych układów zbiorowych;
- system podatkowy, który obciąża przede wszystkim osoby mało zarabiające i wielodzietne, zarówno poprzez podatek od dochodów osobistych, jak i poprzez system podatków pośrednich;
- brak w programie edukacji podstawowej wiedzy o pracy, gospodarce i polityce społecznej.

/.../ Krajowy Zjazd Delegatów zobowiązuje Komisję Krajową - po odpowiedniej analizie prawnej - do przygotowania wniosku do Trybunału Konstytucyjnego w sprawie realizacji przez władze państwa konstytucyjnych zasad społecznej gospodarki rynkowej i praw socjalnych.